

מדד הקול הישראלי יולי 2020

פרופ' תמר הרמן וד"ר אור ענבי

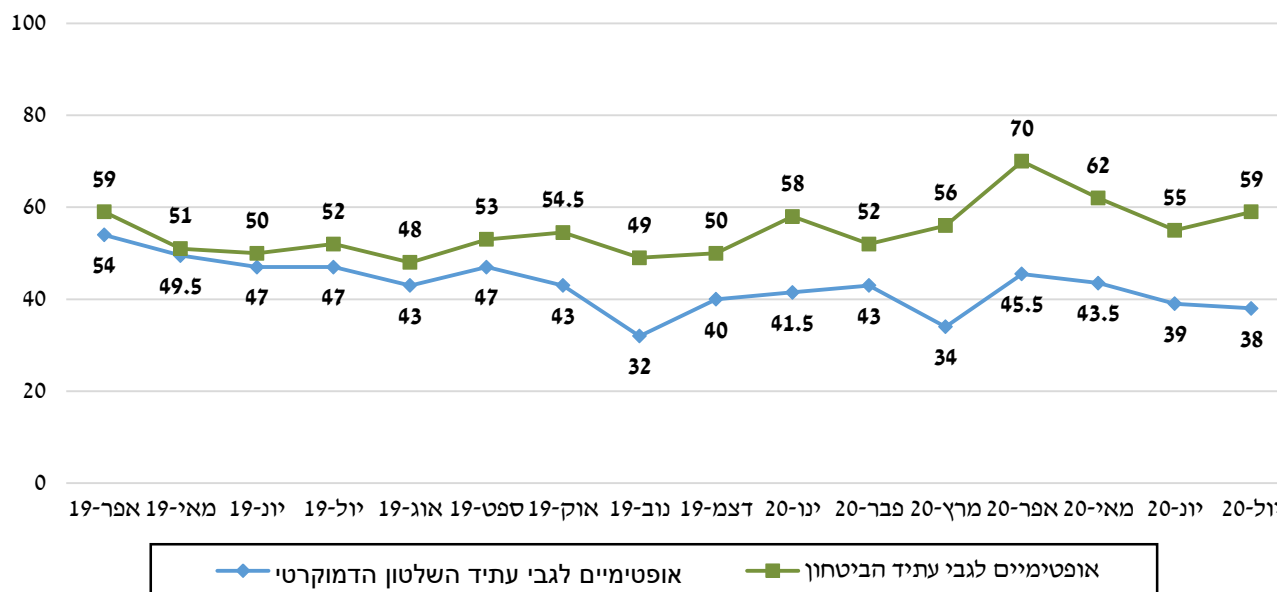
ממצאים עיקריים

- ❖ מעט מעל שליש בלבד מכלל הציבור הישראלי הם כיום אופטימיים לגבי עתיד המשטר הדמוקרטי בארץ, לעומת רוב שהם אופטימיים לגבי הביטחון הלאומי של ישראל. כלומר האיום הפנימי נתפס חמור מן החיצוני בעת הזו.
- ❖ רוב מסוים מזדהים עם המחאה נגד המדיניות הכלכלית של הממשלה. עם המחאה האישית נגד ראש הממשלה נתניהו מזדהה רק מיעוט (אם כי ניכר). יש חפיפה בין 2 מוקדי ההזדהות אבל היא אינה מלאה.
- ❖ מצביעי כחול לבן הם המזדהים ביותר עם המחאה האישית נגד ראש הממשלה נתניהו וכמעט כמוהם מצביעי העבודה-גשר-מרצ.
- ❖ רוב הציבור חושב שהמשטרה מפעילה יד קשה מדי כלפי משתתפי המחאה, אבל ההבדל בין השמאל והמרכז לימין גדול מאוד: בשני המחנות הראשונים הרוב הגדול סבורים אכן כי מדובר ביד קשה מדי, אבל בימין פחות משליש מעריכים זאת כך.
- ❖ נתניהו מקבל ציונים טובים מרוב הציבור על ניהול מדיניות הביטחון של ישראל אבל ציונים נמוכים על ניהול הממשלה והטיפול במשבר הקורונה, וציון נמוך במיוחד על התנהגותו הערכית-אישית.
- ❖ בקרב מצביעי כל המפלגות הרוב אינם מעוניינים בקיום בחירות חדשות בעתיד הקרוב, כאשר אי הרצון בכך הוא החזק ביותר בקרב מצביעי מפלגות הימין.
- ❖ קצת למעלה משליש מדווחים כי משבר הקורונה השפיע על הכנסתם ועל מקום העבודה שלהם. לעומת זאת רוב גדול מדווח כך לגבי מפגשים עם משפחה וחברים ודפוס עיסוקי הפנאי שלהם.
- ❖ רוב היהודים ומיעוט מן הערבים מעוניינים בהעברת הטיפול במשבר הקורונה לידי משרד הביטחון.

מצב הרוח הלאומי

רק מעט יותר משליש (38%) בישראל הם כיום אופטימיים לגבי עתיד המשטר הדמוקרטי בארץ. זאת לעומת רוב של 59% שהם אופטימיים לגבי עתיד הביטחון הלאומי. כפי שמראה התרשים, גם החודש המשיכה הירידה באופטימיות בנושא הדמוקרטיה כאשר במקביל ניכרת עלייה קטנה בתקווה בנושא הביטחון הלאומי.

אופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה הישראלית ולגבי עתיד הביטחון הלאומי, אפריל 2019-יולי 2020 (%), כלל המדגם)



פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) מעלה הבדל עצום לגבי עתיד הדמוקרטיה בין השמאל והמרכז לבין הימין: רק מיעוט קטן בשמאל ובמרכז הם אופטימיים לעומת רוב (אם כי לא גדול) בימין. כשמדובר בעתיד הביטחון של ישראל יש רוב בכל שלושת המחנות, אבל הוא גדול במידה ניכרת בימין. במילים אחרות, הציבור הישראלי מרגיש בטוח יחסית כשמדובר באיומים חיצוניים, אבל חלקו חרד כשמדובר באיום הפנימי על אופי המשטר.

אופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה הישראלית ולגבי עתיד הביטחון הלאומי, (יהודים, חלוקה לפי מחנות פוליטיים)

ימין	מרכז	שמאל	
54	18	13	אופטימיים לגבי עתיד המשטר הדמוקרטי בישראל
69	56	56	אופטימיים לגבי עתיד הביטחון הלאומי

פילוח לפי מיקום על הרצף החרדי-חילוני (יהודים) מעלה כי האופטימיים ביותר לגבי עתיד הדמוקרטיה בישראל היא הקבוצה הדתית (69%), אחריהם החרדים (51%), המסורתיים דתיים (45%), המסורתיים הלא דתיים (40%) והפסימיים מכולם הם החילוניים – רק 26% מהם אופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל. כשמדובר בביטחון הלאומי שוב הקבוצה הדתית היא האופטימית ביותר (79%) והחילונית – הפחות אופטימית מכולן (56%).

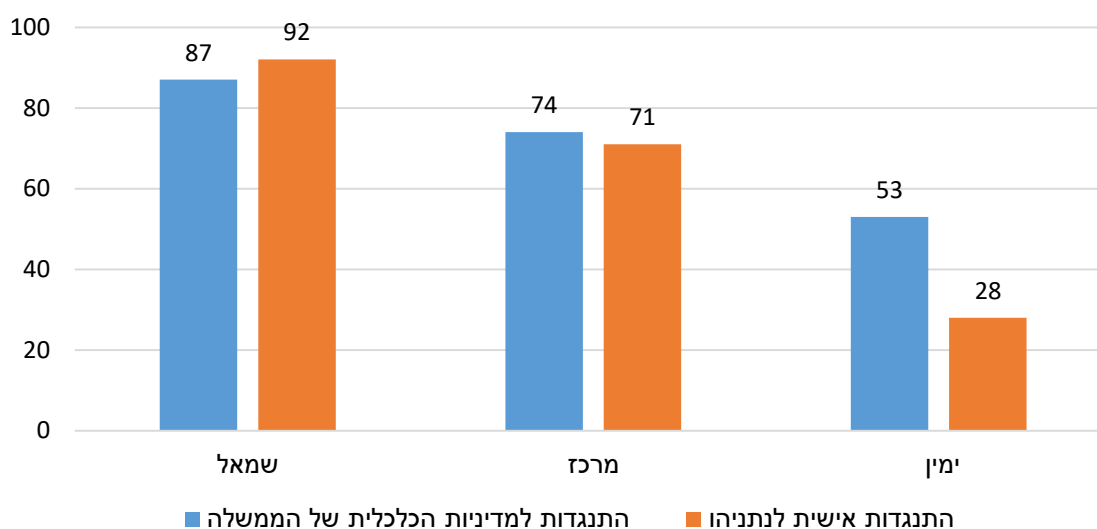
המחאה

המחאה כלכלית או פוליטית? שאלנו: "למחאות בימים האלה יש שני מוקדים: ההתנגדות למדיניות הכלכלית של הממשלה וההתנגדות האישית לראש הממשלה נתניהו עד כמה אתה מזדהה עם כל אחד מהם?". בכלל המדגם 58% הזדהו עם המוקד הכלכלי של המחאה לעומת 45% שהזדהו עם מוקד ההתנגדות האישית לראש הממשלה נתניהו. כלומר, לנושא הכלכלי יש קצת יותר חשיבות בציבור מאשר לנושא הפוליטי-אישי, אבל הפער אינו גדול מאוד. האם מי שמזדהים עם המחאה הכלכלית מזדהים גם עם המחאה

האישית נגד נתניהו ולהיפך או שמדובר באנשים שונים? הנתונים מורים על חפיפה מסוימת אבל לא מלאה. מבין מי שמזדהים עם המחאה האישית נגד נתניהו 85% מזדהים גם עם המחאה הכלכלית. אבל ממי שמזדהים עם המחאה הכלכלית רק 66% מזדהים גם עם המחאה האישית נגד נתניהו.

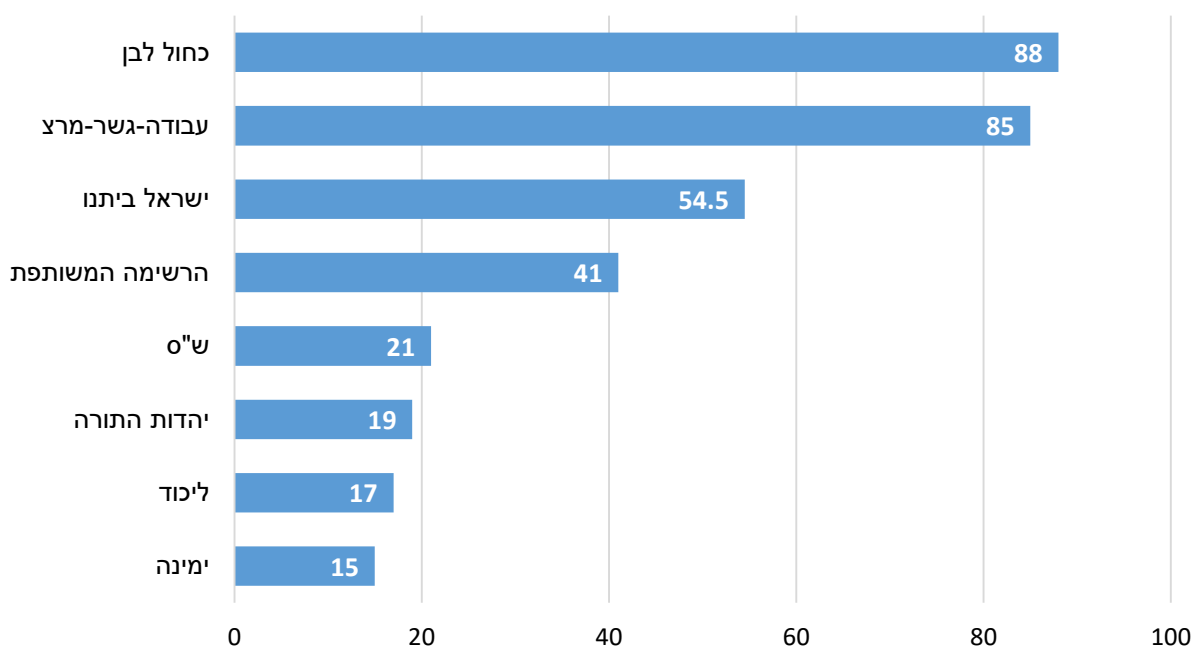
פילוח של תשובות המרואיינים היהודים לפי מחנה פוליטי מראה – כצפוי – שההתנגדות למדיניות הממשלה ולנתניהו אישית היא הגבוהה ביותר בשמאל והנמוכה ביותר בימין. בשמאל אגב, ההתנגדות לנתניהו אישית גבוהה במעט מההתנגדות למדיניות הכלכלית של הממשלה. במרכז מידת ההזדהות עם שני מוקדי המחאה כמעט שווה, ואילו בימין – רוב קטן מזדהים עם המחאה הכלכלית אבל רק כרבע מזדהים עם המחאה האישית נגד נתניהו.

מזדהים עם כל אחד ממוקדי המחאה (% , יהודים)



פילוח של ההזדהות עם המחאה האישית נגד ראש הממשלה נתניהו לפי הצבעה לכנסת בבחירות האחרונות מעלה כי בראש נמצאים מצביעי כחול לבן ובתחתית מצביעי ליכוד וימינה.

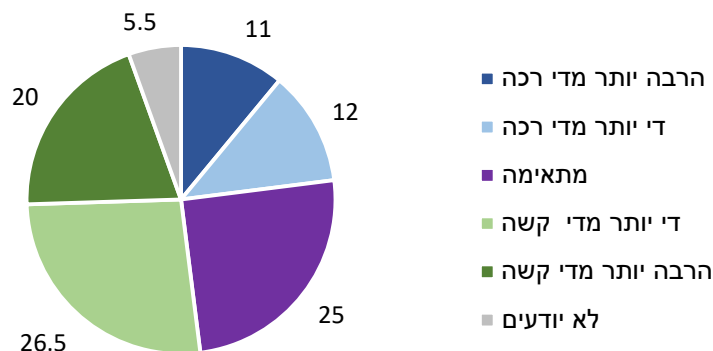
מזדהים עם המחאה האישית נגד ראש הממשלה נתניהו (% , כלל המדגם)



תפקוד המשטרה

הדעה הרווחת בכלל הציבור (46.5%) היא כי המשטרה מפעילה יד קשה מדי כלפי המוחים. כרבע סבורים כי היא פועלת באופן מתאים לנסיבות ואילו 23% חושבים שהיא מפעילה יד רכה מדי כלפי המוחים.

איך היית מתאר את פעילות המשטרה כלפי המוחים? (% כלל המדגם)



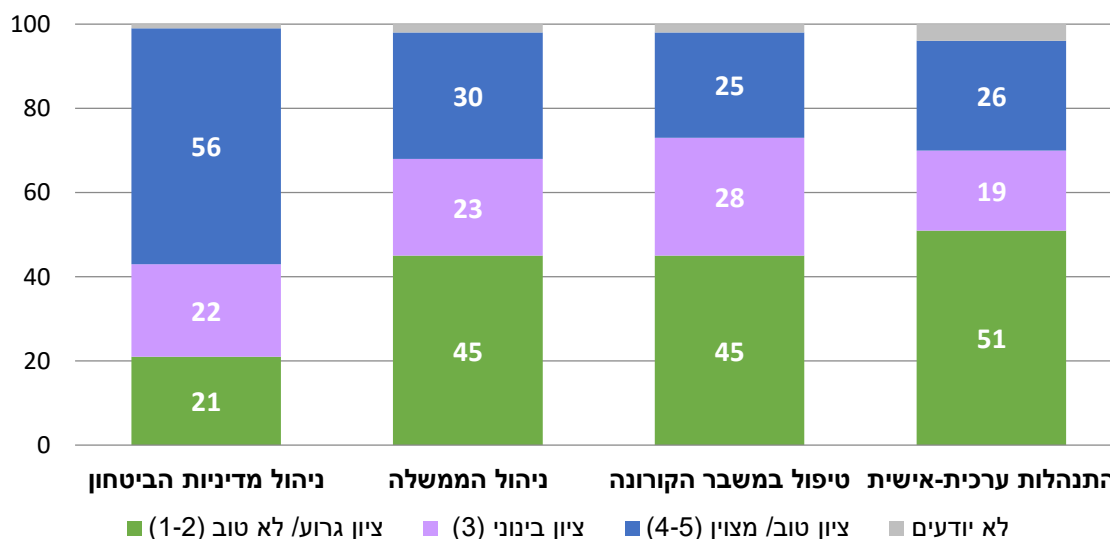
פילוח לפי מחנה פוליטי (יהודים) מציג - כצפוי - תמונה קוטבית: בשמאל 83% סבורים כי המשטרה מפעילה יד קשה מדי כלפי המוחים, במרכז חושבים כך 72% ואילו בימין רק 30% (31% מהם סבורים כי המשטרה מפעילה כוח מתאים ואילו 34% מעריכים שידה רכה מדי).

גיליון ציונים לנתניהו – בשיאה של המגפה

כחצי שנה מאז פרוץ המגפה וחודשיים לאחר הקמת הממשלה, ביקשנו את הערכת הציבור לגבי תפקודו של ראש הממשלה נתניהו בארבעה תחומים: ניהול מדיניות הביטחון, ניהול הממשלה, טיפול במשבר הקורונה וההתנהלות הערכית-האישית.

את ההערכה הגבוהה ביותר מקבל נתניהו על ניהול מדיניות הביטחון של ישראל: מעט מעל מחצית המרואיינים (56%) נתנו לו ציון חיובי מעל כך. לעומת זאת בשלושת התחומים האחרים שעליהם שאלנו נתניהו מקבל הערכות נמוכות: פחות ממחצית מהמרואיינים (45%) ענו כי תפקודו של ראש הממשלה נתניהו בטיפול במשבר הקורונה וכן בניהול הממשלה לא טוב עד גרוע. את הציון הנמוך ביותר קיבל נתניהו על התנהלותו הערכית-האישית, מעל מחצית מהציבור הישראלי נתן לו ציון שלילי בתחום זה.

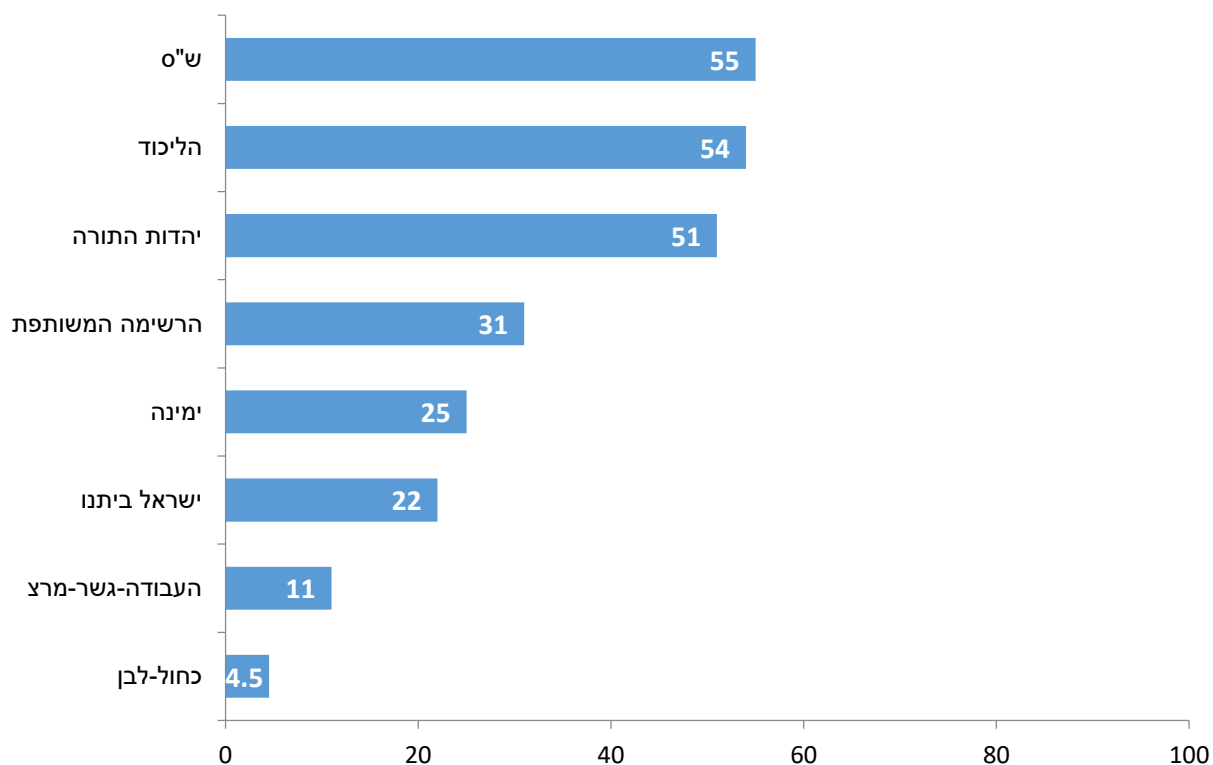
ציונים לראש הממשלה נתניהו על תפקודו בארבעת התחומים, על סולם שבין 1=גרוע ל-5=מצוין: (% כלל המדגם)



כאמור, את הציון הגבוה ביותר קיבל נתניהו על ניהול מדיניות הביטחון. בקרב המרואיינים היהודים 59% נתנו לו על כך ציון טוב עד מצוין אבל בקרב המרואיינים הערבים העריכו זאת כך רק 39%. פילוח מדגם היהודים לפי מחנה פוליטי מעלה כי 55% בשמאל, 39% במרכז ו-73% בימין נתנו לו ציונים גבוהים בתחום זה.

בתחום ניהול הממשלה פחות משליש בכלל המדגם נתנו לנתניהו ציונים גבוהים, כאשר בעניין זה אין כמעט הבדל בין היהודים לערבים. פילוח לפי הצבעה בבחירות האחרונות לכנסת מעלה כי בעוד קצת יותר ממחצית ממצביעי הליכוד והמפלגות החרדיות נתנו לנתניהו ציון טוב או מצוין, הרי שממצביעי שאר המפלגות הוא קיבל על כך ציונים נמוכים. בולט לשלילה במיוחד הציון שקיבל נתניהו בתחום זה ממצביעי כחול לבן.

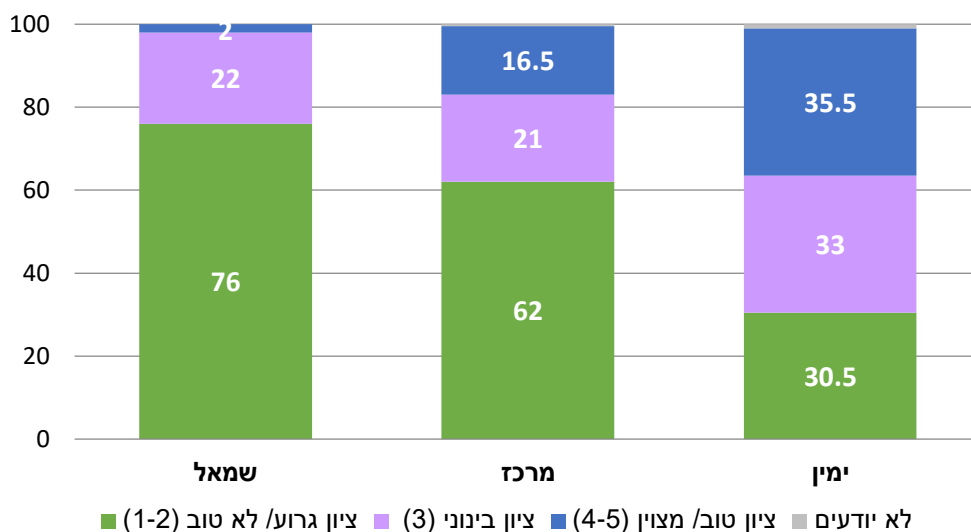
ציון טוב או מצוין לראש הממשלה נתניהו על ניהול הממשלה (% , כלל המדגם)



בגל הראשון של מגפת הקורונה רוב המרואיינים הביעו אמון גבוה בנתניהו בהקשר של טיפולו במשבר. אך כיום, כאשר הגל השני כבר התפרץ, רק מיעוט נותנים לו ציון טוב או מצוין בתחום זה (יהודים: 27%, ערבים: 18%).

הפערים בין שלושת המחנות הפוליטיים (יהודים) הם ניכרים, למרות שבשלושתם מדובר רק במיעוט שנתן לנתניהו נערכה גבוהה: קצת פחות משליש ממי שהגדירו עצמם ימין נותנים לנתניהו ציונים גבוהים על טיפולו במשבר הקורונה, בהשוואה ל-16.5% במרכז ו-2% בלבד בשמאל שחושבים כך.

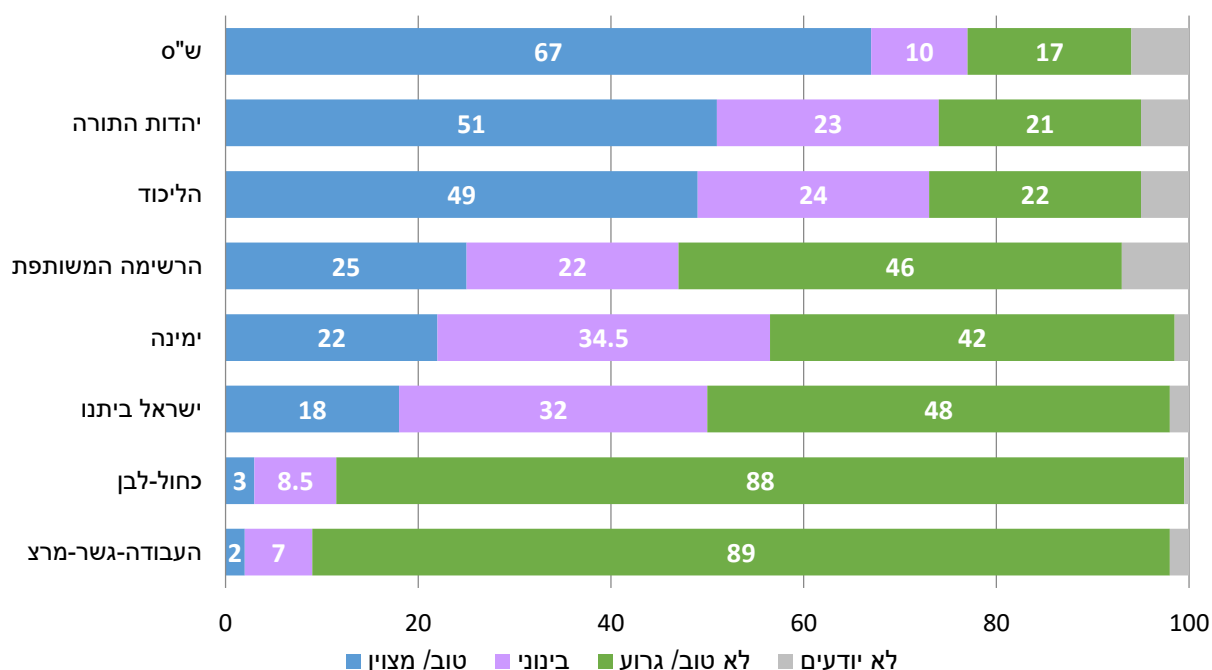
ציון טוב או מצוין לראש הממשלה נתניהו על תפקודו בטיפול במשבר הקורונה (% , יהודים, לפי מחנה פוליטי)



כאמור, התחום לגבי קיבל ראש הממשלה נתניהו הערכה נמוכה במיוחד הוא ההתנהלות הערכית-האישית. גם אצל המרואיינים היהודים וגם אצל הערבים שיעור מי שנתנו לנתניהו ציון טוב או מצוין בנושא זה היה נמוך מאוד (בהתאמה 27% ו-18%).

מפילוח לפי הצבעה בבחירות האחרונות לכנסת עולה כי רק בקרב מצביעי שתי המפלגות החרדיות, ש"ס ויהדות התורה, מעל מחצית, כלומר רוב מהמרואיינים נתנו ציון טוב או מצוין להתנהלות הערכית-האישית של נתניהו. בקרב מצביעי מפלגתו, הליכוד, רק 49% ציינו כי התנהלותו הערכית טובה או מצוינת. ממצביעי שאר המפלגות קיבל נתניהו הערכות נמוכות בהרבה: רק רבע ממצביעי הרשימה המשותפת ציינו כי התנהלותו הערכית טובה או מצוינת. במפתיע (או לא) שיעור נמוך עוד יותר בקרב מצביעי שתי מפלגות הימין ימינה וישראל ביתנו נתנו לו בתחום זה ציונים גבוהים (22% ו-18%, בהתאמה). בין מצביעי מפלגות המרכז והשמאל רק 2%-3% נתנו לראש הממשלה ציון טוב או מצוין על התנהלותו הערכית-האישית.

ציון לראש הממשלה נתניהו על ההתנהלות הערכית-האישית (% , כלל המדגם)

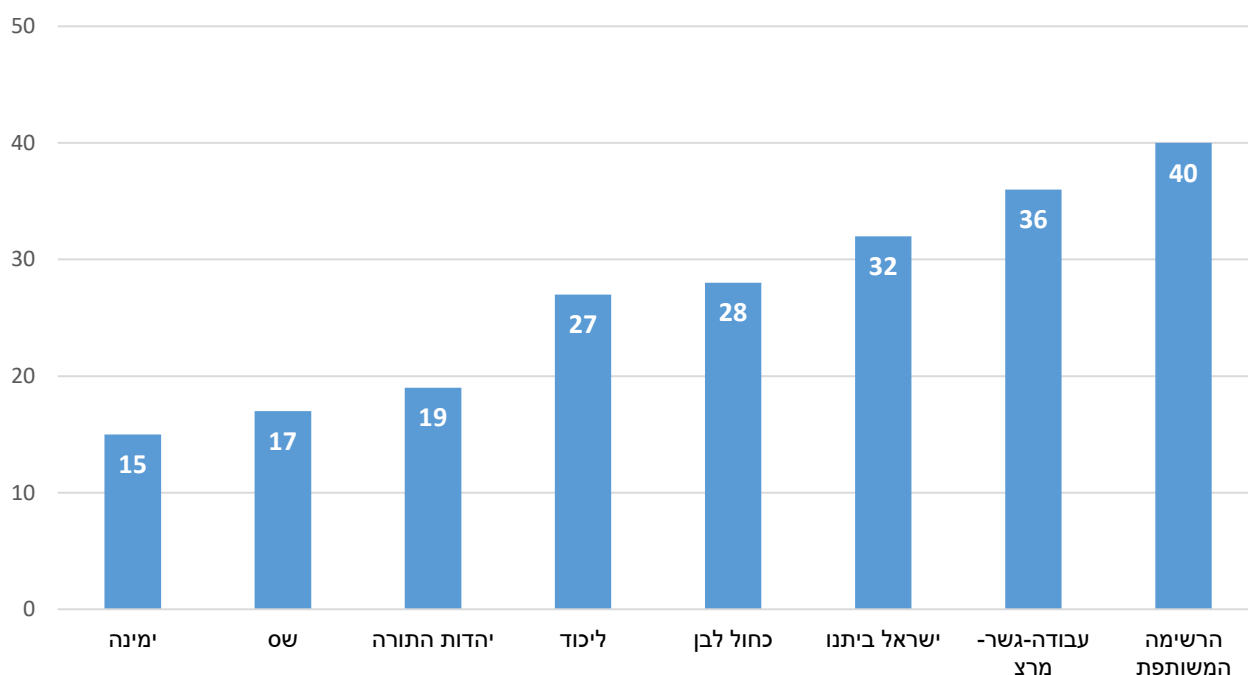


בחירות עכשיו?

בתקשורת מדובר רבות על האפשרות שהקשיים בתוך הקואליציה יכולים להביא בעתיד הנראה לעין להכרזה על בחירות חדשות. שאלנו: "האם אתה תומך או מתנגד לפירוק הממשלה הנוכחית ולהליכה לבחירות חדשות בסוף 2020?" בקרב המרואיינים היהודים רק 25% צידדו בקיום בחירות חדשות בקרוב, לעומת 43% בקרב הערבים.

פילוח כלל המדגם לפי הצבעה בבחירות האחרונות לכנסת מראה כי אין רוב לבחירות חדשות בקרב מצביעי שום מפלגה, אבל בהכללה, בקרב מפלגות הימין שיעור התומכים בכך קטן מאשר בקרב מפלגות השמאל.

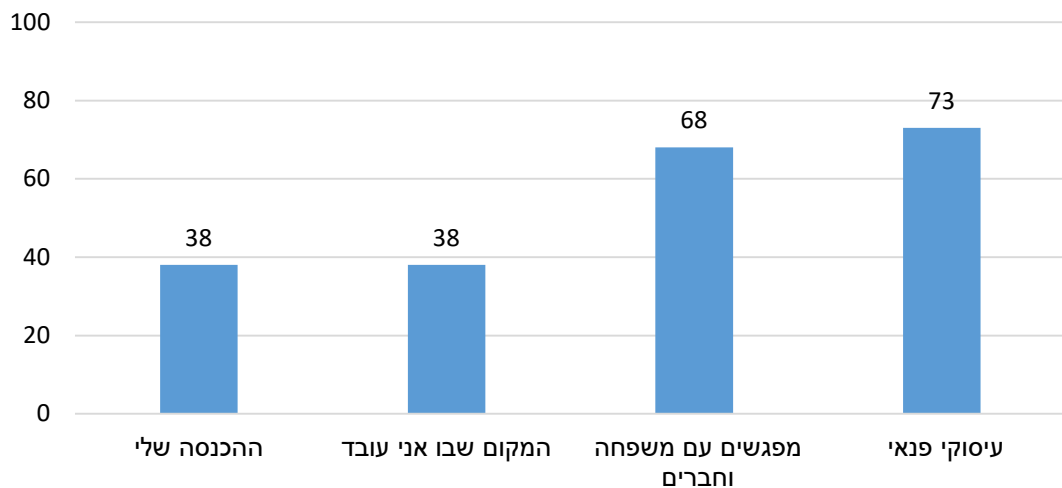
תומכים בקיום בחירות לכנסת בסוף 2020 (%), כלל המדגם, בחלוקה לפי הצבעה בבחירות)



הקורונה שינתה את חיינו?

רצינו לדעת באיזו מידה השתנתה שגרת החיים של הישראלים בעקבות משבר הקורונה. שאלנו: "בכל אחד מן התחומים הבאים – עד כמה השתנתה או לא השתנתה שגרת החיים שלך בעקבות מגפת הקורונה: ההכנסה שלך, המקום שאתה עובד ממנו, מפגשים על משפחה וחברים, יציאה לעיסוקי פנאי (מסעדות, ים, ספורט וכדומה)". ההבדלים בין התחומים הללו גדולים: 38% ענו כי בעקבות הקורונה הכנסתם ומקום העבודה שלהם השתנו במידה רבה. רוב גדול השיבו כך לגבי מפגשים עם משפחה ועם חברים (68%) ורוב גדול עוד יותר שינו את דפוסי הפנאי שלהם (74%).

הקורונה שינתה את החיים במידה די רבה או רבה מאוד (% כלל המדגם)



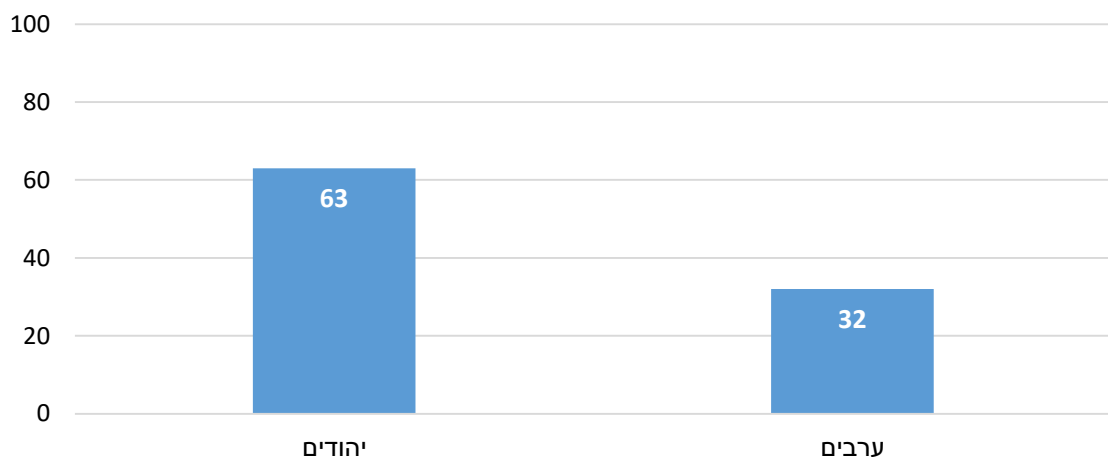
ממצא מעניין במיוחד נוגע למידת ההשפעה הרבה בהרבה של המשבר על קבוצות הגיל הצעירות בתחומי ההכנסה ומקום העבודה. בתחם מפגשים עם משפחה וחברים ההשפעה החזקה ביותר היא – כפי שאפשר היה לצפות – בקבוצות הגיל המבוגרות יותר, ואילו בנושא הפנאי ההבדלים קטנים יחסית. כמעט כולם שינוי את דפוסי הפנאי שלהם במידה דומה.

השגרה השתנתה במידה די רבה או רבה מאוד (% כלל המדגם):

עיסוקי הפנאי	מפגשים עם משפחה וחברים	המקום ממנו אני עובד	ההכנסה שלי	
70	68	45	48	עד גיל 30
75	69	39	39	31-45
77	71.5	38	37	46-65
72	81.5	20	21	66 ומעלה

העברת האחריות לטיפול במשבר למשרד הביטחון – רוב המרואיינים היהודים (63%) הביעו תמיכה בהעברת הטיפול במשבר הקורונה למשרד הביטחון ולצה"ל. זאת לעומת פחות משליש (32%) שתמכו בכך בין המרואיינים הערבים.

תומכים בהעברת הטיפול במשבר הקורונה לידי משרד הביטחון (% יהודים וערבים)



ממצא מעניין במיוחד הוא שמי שזיהו עמם כשמאל תומכים במהלך כזה במעט יותר מאשר בשני המחנות האחרים: שמאל – 67%, מרכז – 65%, ימין – 62%. ייתכן שההסבר לכך הוא שבשמאל יש עניין רב יותר להוציא את הטיפול בנושא מידי משרד הבריאות שבראשו עומד שר מהליכוד.

מדד הקול הישראלי יולי 2020 נערך על-ידי מרכז גוטמן לחקר דעת קהל והמדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה. בסקר, שנערך באינטרנט ובטלפון (השלמות של קבוצות שאינן מיוצגות כראוי במרשתת) בין התאריכים 27-29/7/2020, רואיינו 607 איש ואשה בשפה העברית ו-150 בשפה הערבית, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם $\pm 3.7\%$ ברמת ביטחון של 95%. עבודת השדה בוצעה על ידי מכון מדגם. לקובץ הנתונים המלא ראו: <https://dataisrael.idi.org.il>